

ונסדר ע"י הרב יצחק קליין נר"ו ראב"ד סאטמאר ... סאטמאר, דפוס מאיר לייב הירש, תרפ"ח-תרצ"ט.
כתב-העת "מגד ירחים" החל להופיע בשנת תרפ"ה ונסגר בשנת תר"ץ. "המגיד" החל להופיע בשנת תרפ"ח והתקיים כנראה עד שנת תרצ"ט. על שני כתבי-אלה, על היחס ביניהם ועל תכנם ראה י' יוסף כהן, מקורות וקורות, עמ' 399-400, 402.

ספר קול החתן יפרד והיה לשלשה קולות: א) קול התורה, פלפולים; ב) קול המטיף, נאומים; ג) קול הדורש, דרושים ... יגילו החתנים וישמחו המגידים כי ימצאו שלחן ערוך עם פרי מגדים ... ויברכו גם אותי עבור המטעמים אשר להם הכינותי ... יצחק הק' קליין הי"ו ראב"ד בעיר סאטמאר ... סאטמאר, דפוס מאיר לייב הירש, תרצ"ז. קיב עמ' 15 ס"מ.
בסוף הספר נדפסה הסכמת ר' יהודה לייב צירלזאהן אב"ד קעשנוב, יא תשרי תרצ"ז.

ר' ישראל משה קליין

נראה שהיה מתלמידי החתם סופר. אין בידינו ידיעות על מוצאו ועל אבותיו. בשנת תרכ"ב (1862) נתמנה לדיין בגרוסווארדיין בידי ר' יצחק אהרן לאנדסברג. לאחר מכן נבחר לראב"ד. נוסח מצבתו מגלה ש"רוב ימי מכאובים ויט שכמו לסבול", כלומר שהיה ידוע חולי ובעל יסורים. נפטר ביום ל' ניסן תרנ"ד (1894).

שם הגדולים מארץ הגר, י, רפז; אוצר הרבנים מס' 12284; מצבת זכרון, עמ' 9.

נזכר: שו"ת מהרא"פ סי' כח, לד; שו"ת יד רמה חלק ב סי' מו, נט.

ר' מאיר ב"ר אליהו קליין

אביו היה רבה של האלמין. ר' מאיר קליין יושב בעיר מארגרטן והתפרנס ממסחר. היה ידוע כתלמיד חכם מופלג שעטרת הרבנות היתה הולמתו. נפטר כנראה בגיל צעיר ביום יא תשרי [תר"ף 1920 לערך].

כמה מחידושי נדפסו בספר "יריעות שלמה" על יורה דעה, סימנים סב-קי, לסבו ר' שלמה זלמן אולמאן אב"ד מאקווא (מארגיטא תרצ"ו) מדף עז ע"ב ואילך: "ואלה מחידושי נכד המחבר ... הרה"ג החר"ף ... מו"ה מאיר זצלה"ה קליין מפה מארגרטן". חידושים על הסוגיות אבר מן החי, שלא כדרך הנאתן, קציצה בשכונות וכמה חידושים קצרים.

ר' מרדכי דוב ב"ר שמואל קליין

אין בידינו ידיעות על מקור מוצאו ומי היו רבותיו. בשנת תר"י (1850) לערך היה דיין ומורה הוראה בקלויזנבורג. החזיק גם ישיבה קטנה. ר' יוסף שאול נתנון כותב בהסכמתו על ספרו: "והנה ידעתי את האיש ואת שיחו ... כי הריץ אלי שו"ת הרבה בעוד היותו בקלויזנבורג ... שם ישב כסאות למשפט ולהורות לבית ישראל ... וגם למד עם תלמידים".

לכל דבר. קנה לעצמו שם בעולם הרבני, בעיקר מחוץ להונגריה וטראנסילוואניה, על-ידי כתבי-העת הרבניים שהדפיס וערך עשרות שנים. רוב משתתפיהם היו רבנים ותלמידי חכמים מחוץ למדינה. נספה בשואה.

שם הגדולים מארץ הגר, (מילואים, י, כח); אוצר הרבנים מס' 10991; גוטליב, אהלי שם, עמ' 425.

נזכר: שו"ת רשב"ן אה"ע סי' קלח; שו"ת אבן יקרה מהדורא תניינא סי' קכא, קכג; מהדורא תליתאה סי' פד; שו"ת שאלת שלמה חלק א סי' קט; שו"ת ניר לדוד החדשות סי' טו.

אהל יצחק ... אמרות טהורות ... בפלפול והלכה, אגדה וחקירה מארזי הלבנון אדירי התורה גאוני הדור וחכמיה עם תוספות נופך משלי ... עולת חודש בחדשו ... ערוך מאתי יצחק הק' קליין חתן הגאון הצדיק מוהר"ח זצ"ל דיין ומו"צ פק"ק סאטמאר תע"א. סאטמאר, דפוס ישראל קליין, יבנה ירושלים = תרס"ג.

החוברת הראשונה הופיעה בניסן תרס"ג. הופיע עד סוף שנת תרע"ד ונפסק לאחר פרוץ מלחמת העולם. בדרך כלל נדפסו יב חוברות לשנה. בחוברת הראשונה נדפסו הסכמותיהם של ר' משה מייזלש אב"ד פרעמישלא, ר' חיים געלערנטער אב"ד קוטב, ר' חיים שמואל שור אב"ד בוקארעשט והיתר-הוראה של רבו ר' אליעזר זוסמאן סופר אב"ד פאקש משנת תרנ"ח. פרטים נוספים על הירחון ותוכנו ראה י' יוסף כהן, מקורות וקורות, עמ' 393-395.

ספר זכרון לישראל, יפרד לשלשה ראשים: א) דמעות ישראל, כולל הספד מר אשר קוננתי סמוך לארונו של אבא מאיר ישראל בן גיטל הכ"מ; ב) שם ישראל, תוכו רצון תשובות אשר פלפלתי עם גאוני וחכמי הדור ולקוטי אגדה על תמניא אפי ע"ס אותיות שמו; ג) נחמות ישראל ... מכתבי תנחומין אשר נתכבדתי כמו מידידי הרבנים ... להקים שם לאבא מאיר ... יצחק הק' קליין העורך והמו"ל אהל יצחק ... דיין ומו"צ בק"ק סאטמאר ... טיסאסאספאלו, דפוס ט' שפיטץ, תרע"ב. [2], כח דף. 17 ס"מ.

בראש הספר "מכתבי תהלה" על "אוהל יצחק" מאת ר' חיים חזקיא מדני בעל "שדי חמד", ר' חיים ברלין אב"ד יעליסוועטגראד, ר' מרדכי הירש אב"ד האמבורג ור' דוד לייב זאלצער אב"ד הומנא.

מכתבי תנחומין מאת ר' אברהם רעזניק אב"ד אסחאבאד, ר' בן ציון קואינקה עורך "המאסף" בירושלים, גיסו ר' יצחק אייזיק פרידריך אב"ד טורן, ר' יעקב דעניזאהן אב"ד ליבויא, ר' ישראל חיים ברוין רב בהאללע, ר' יוחנן פרעשל אב"ד פאטאק זלאטי, ר' שלמה הכהן ד"ר מאנעס אב"ד שוואבאך, ר' שלמה מעהר אב"ד בראילא, ר' בנימין גיטעלזאן רב בקלייוולאנד, ר' יחזקאל בנעט אב"ד ס' וואראהל, ר' אברהם סג"ל איטינגא רב בדוקלא, ר' בן ציון אייזענשטאדט רב בברוקלין, ר' דוד בוימאן מזשאמבעק, בן גיסו ר' יעקב יחיאל שווארץ דומ"ץ קראלי, ר' ישראל בערגער רב בבוקארעשט, ר' שלום הכהן שייך אב"ד רינא, ר' זאב דוב אלטר מאיר הלוי אב"ד מאניסטרישץ.

ספר המגיד (מלפנים מגד ירחים). יצא לאור חודש בחדשו ... מאסף דרשות לכל שבתות השנה ודברים בעתם למועדים, לנשואין, ברית מילה והספד ולכל מאורעות החיים ... נאסף

נזכר: שו"ת פרי השדה חלק ד סי' נד; שו"ת הריב"ד יו"ד סי' מב, מג, נח; שו"ת משנה שכיר סי' יא, יב; שו"ת ויצבר יוסף סי' ה.

ספר זכרון ש"י, ליקוטי דיני אבילות מגדולי אחרונים זצ"ל לזכרון נשמת אמי מורתי הצדיקת המפורסמת (מרת שרל) הכ"מ ע"ה ונשמת אחיה מר דודי המנוח המפורסם הרב הגביר (ר' יששכר אולמאן) זצ"ל בני... בעל יריעות שלמה זצ"ל. מלוקט מאתי הצעיר באלפי ישראל משה קליין רב לבית אולמאן ורב דחברא פועלי צדק בן הגאון הגדול מרן רבינו אלי' קליין אבדק"ק האלמין, סילאדישאמלויא, דפוס שלמה הלוי היימליך, תרפ"ג 1923. נב דף. 22 ס"מ.

ברף ד-ה: צוואת דודי חכם הכולל הנגיד והקצין מופלג בתו"י וכו' מו"ה יששכר אולמאן זצ"ל. בצוואה נאמר שהפריש מממונו 60,000 כתר לקרן קיימת, שממנה ינתן שכר הולם לרב של משפחת אולמאן, שירביץ תורה וילמד שיעורי תורה יומיים בשבוע לבני המשפחה הטורדים ברוב שעות היום במסחר. למשרה זו נבחר ר' משה קליין, בן אחותו.

מדף מו ואילך לקט מתומצת מצוואות גדולי ישראל, החל ברא"ש, בעל השל"ה ובנו ר' שעפטל הורביץ, ר' נפתלי כ"ץ, המגיד ר' בער ממזריטש, הגר"א, ר' מענדל מוויטבסק, ר' עקיבא איגר, חתם סופר, הריב"ז, בעל שדי חמד, בעל ערוגת הבושם ועוד.

דפוס-צילום: [ירושלים תשל"ט בערך]. מכורך עם ספר מעבר יבק, צילום הוצאת ווילנא תרנ"ו.

ספר ויקהל משה על הלכות שמחות. קובץ גדול מראשונים ואחרונים... מה שאספתי וחברתי... משה בלאאמור"ה הגר"א ז"ל קליין... גראסווארדיין, דפוס בנימין זאב רובינשטיין, תרצ"ד. [2], עד דף. 22 ס"מ.

כיסוד לספר משמש ספר קיצור שלחן ערוך, סימנים קצב-רכא, הנדפס באותיות מרובעות ולמטה ממנו ספר "ויקהל משה". כל ספר "זכרון ש"י" הוכנס לספר זה וכל הלכה שובצה במקומה.

ר' משה ב"ר שמואל שמעלקא קליין

נולד ביום ג אדר תר"ג (1843) בעיירה באלקאן שבהונגריה, בה שימש באותה שעה אביו כרב, שנודע לאחר מכן כהגאון ר' שמעלקא מסעליש. מילדותו ניכר בו שלגדולות נוצר. בן שמונה שנים היה מסוגל ללמוד בעצמו את הסוגיות החמורות שבתלמוד. כבן עשר שלחו אביו, יחד עם חסידים מחוסט (בה שימש אז ר' שמעלקא כרב) לבקר את הגאון האדמו"ר בעל דברי חיים מצאנז. הרב מצאנז העמידו על כסא והילד משה אמר פלפול חריף בשם אביו. למד בישיבת בעל "קול אריה" במאדור ירמיה לעזו באויהל. בן יז נשתדך עם בתו של הגביר ר' מענדל דייטש מן הכפר נאפראד שלייד ז"ל (שהיה גם מחותנו של בעל כתב סופר, שכן בנו ר' רפאל דייטש נשא את בתו של בעל כתב סופר). לאחר האירוסין נסע ר' משה קליין ללמוד בישיבת בעל כתב סופר בפרסבורג. ביום יד חשון תר"ך (1859)

בשנת תרכ"ג (1863) קבע את מושבו בעיר הבירה ווינה ושימש חזן ודיין בבית-הכנסת שיף שוהל של החרדים ולימד תורה לבעלי-בתים. כפי שמסתבר מן ההסכמות לספרו, חיבר ר' מרדכי דוב קליין חיבור גדול על כל מסכת יבמות, אך לא עלה בידו להדפיסו משום ש"כעת בעו"ה לומדיה בעיון רב מועטים ומגודל הוצאות הדפוס", כדבריו בהקדמת ספרו. לא ידוע לנו אימתי נפטר. בשנת תרמ"ז (1887) עדיין היה בחיים, שכן הוא נזכר בלכסיקון של ליפא מאותה שנה.

שם הגדולים מארץ הגר, מ, קט; אוצר הרבנים מס' 14098; Magy. Rabb. מס' 237, Bibliographisches; Ch. D. Lippe, Lexikon, vol. II, Wien 1887, p. 137.

נזכר: שו"ת כתב סופר אה"ע סי' יד; שו"ת שערי צדק או"ח סי' פא; שו"ת אבני צדק (דעש) סי' קכד; שו"ת שואל ומשיב מהדורא תניינא חלק ג סי' עו; חלק ד סי' יא; מהדורא תליתאה חלק ב סי' צג; חידושי ושו"ת מהר"מ ברודא סי' ב, ג; שו"ת שערי דעה חלק ב סי' רא.

ספר אמרי נועם על דיני קנינים ודיני תנאים, דיני פסח ודיני יו"ט ועוד שאר כללים ודינים עד שבכללם שבעה ועשרים כללים ודינים היוצאים מהם, אשר חקרתי והכנתי בעה"י אני הצעיר בישראל מרדכי דוב בער במו"ה שמואל זצלה"ה קליין חזן ודיין דבהכ"נ שיף-שוהל ולומד ש"ס שיעורין כסדרן עם בעה"ב לומדים הגונים בבית המדרש עץ חיים המיוסד ע"י כבוד הרב הגאון מו"ה שלמה זלמן שפיטצער נ"י דפה עיר מלוכה וויען יע"א. וויען, דפוס מאריץ קנאפפלמאכער, כי עת לחננה = תרמ"ג 1883. [2], סו דף. 38 ס"מ.

עם הסכמות ר' יוסף שאול גאטסהנון אב"ד לבוב, חודש אב תרכ"ו; ר' אברהם שאג אב"ד קאבערסדארף, ניתנה במרחץ באדען, ה מנחם אב תרל"א; ר' שלמה זלמן שפיטצער אב"ד שיף-שוהל בוויען, כז תמוז תרמ"ג. כרך מחידושי נמצא בספרית הסמינר לרבנים (שכטר) בניו יורק.

ר' משה ב"ר אליהו קליין

נולד בשנת תרמ"ב (1882) בעיר האלמין, בה שימש אביו רב שנים רבות. למד אצל אביו ובישיבת בעל שבט סופר בפרסבורג. בשנת תר"ס (1900) נשא לאשה את בתו של ר' דוד פרידמאן אב"ד צעהלים. באותה שנה, טרם מלאו לו עשרים שנה, הושיבו ר' משה צבי פוקס לרבה של קהילת רעטהע שבמחוז ביהור (בצדו ההונגרי). לאחר מלחמת העולם הראשונה קבלה אותו משפחת אולמאן בגרוסווארדיין לרב המשפחה בבית-הכנסת המשפחתי. בשנת תרפ"ב (1922) מונה גם לרבו של בית-הכנסת "פועלי צדק" בגרוסווארדיין. נספה בשואה.

אוצר הרבנים מס' 15097; גוטליב, אהלי שם, עמ' 664; אברהאם, עמ' 218.